

Թիւններ տեղի կունենան Պոլսոյ մէջ և ան ալ ամենաբարձր շքանակներու պատկանող թուրքերը կենթարկուին Համիտի հալածանքին:

Անցեալները եւրոպական թերթերը հաղորդեցին Խանինտէ—հանմի Եգիպտոս արտորուրը:

Բայց առ հանրմը արտորված չէ, այլ փախած է:

Խանինտէ հանրմ լուսաւորուած թերթուհի մըն է, մեծածաղկեցիկ փաշայի մը այրին: Գիտէ անգլիէրէն, գերմաներէն, ֆրանսերէն և գրագիտուհի է: Կը բնակէր Պէպէկ. իր տունը եւրոպացիներով յեցուն էր, մանաւանդ անգլուհիներ շատ կայցելէին:

Սուլթանը կը շրամայէ այդ հանրմը ձերբակալել, սակայն հանրմը նահապէս իմանալով Սուլթանի տրամադրութիւնը, իսկոյն կապաստանի խրտիվին պալատը և այդ տեղէն անգլիական նաւ մը նստելով կը մեկնի Ալեքսանդրիա:

Վերջին օրերս Սուլթան Մուրատ կուզէ եղբոր Համիտի հետ տեսակցութիւն մը ունենալ, բայց Համիտը կը վախնայ երթալ Մուրատին քով:

Սուլթան Ազիզի սպանները կասկածուած են Սուլթանի դէմ դաւադրութիւն մը սարքելու:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎԵՐԱԾԻՆ

ՄԱՍ Ա.

ԳԼՈՒԽ Դ.

Շարաթ երեկոյեան Մաղիկեանը Մ. քաղաքի ամրոզը հայութեան խօսակցութեան նվթին էր:

— Գա Կատեա, ստու՞մ էր մի տարեց կին իր գրացուհուն, իմացար, Մաղիկեանը ինչ է արել. Կարապետ աղային դպրոց է կանչել, և աշակերտների դիմացը յանդիմանել է, Աշխարհը փոխվեց. այսքան տարվայ ինչի եմ այդ տեսակ բան չէի իմացել: Վարժապետը քաղաքի ամենահարուստ մարդկանցից մէկին անպատեւել է, և այսօր էլ թխելով սրած փողոցներով անց էր կենում:

Ո՞վ էր այսպիսի բան տեսել. ինչ է ստու՞մ ամուսինդ, այդ Մաղիկեանին ուսումնարանից չը պիտի արտաքսե՞ն:

— Չէ, քոյր Կատեա, ամուսինս ստու՞մ է որ Մաղիկեանի պէս վարժապետ աշխարհի մէջ էլ չը կայ, և նրան երբէք բաց չը պէտք է թողնեն այստեղից. աւելի մեծ ուժիկ պէտք է տան: Չիմացար թէ Սարափովը որչափ հաւանել էր. Սարափովի սիրելուց և հաւանելուց յետոյ էլ ո՞վ չի հաւանի Մաղիկեանին:

— Է՛հ, Սարափովը մեր Աստուածը, թագաւորն է, որ նրա հաւանածին մենք էլ անպատեւած հաւանենք:

— Չէ, բայց այս անգամ Սարափովը

գիտաւորութեան մէջ. Սուլթանը հրամայած է զանոնք ձերբակալել, սակայն գահաժառանգի միջամտութեան պատճառով յետաձգած է:

Ահ ու սարսափը կը թագաւորէ թուրք բարձր շքանակներուն մէջ, ոչ ոք զինքը ապահով կըզգայ, թուրքերուն վիճակը աւելի անապահով է քան հայերունը և պուլկարներունը:

ԳԵՐՄԱՆԱՆ ՅՈՒՍԱՒԱՐ

Մեր քնթերցողներուն յայտնի է որ Գերման կառավարութիւնը վերջերս վերցուց Ալլաա—Լօրէնի մէջ տիրող զինուորական խիստ օրէնքները համոզուած ըլլալով որ Ալլաա—Լօրէնցիները այլ եւս մոռցած են իրենց երազները և հաշտուած գերմանական հպատակ ըլլալնուն հետ:

Այս օրերս այդ երկու նահանգներու մէջ տեղի ունեցած համայնքներուն պաշտօնեաներու ընտրութիւնները բոլորովին հակառակ կը փաստեն:

Բացի մեծ քաղաքներէն, որոնց բնակչութիւնը արդէն կը համակրի Գերմանացիներուն, բոլոր փոքրիկ քաղաքներու և գիւղերու մէջ ձայներու մեծամասնութիւնը տրուած է Գերմանացիներուն հակառակ թիկնա-

վը այնպիսի մի մարդի է հաւանել, որին ամեն խելօք մարդ հաւանում է:

— Ուրեմն Մաղիկեանը պէտք է մարտի. Կարապետ աղայի պատիւը ստքի տակ պիտի բնկնի:

— Եւ վախենում եմ որ դեռ ուրիշներն էլ Կարապետ աղայի փառքին արժանանան:

Բարի գիշեր. տուն գնամ, հիմա ամուսինս կը գայ:

Այս տեսակ խօսակցութիւններ, նոյն երեկոյին շատ տների մէջ տեղի ունեցին:

Կարապետ աղան շատ էր վերաւորվել: Նրա արբանակները սրբապանդա էին սկսել Մաղիկեանի դէմ: Ծանօթը իրար էր անցել, հոտած ջրի յատակու թագնով բոլոր մանր ու խոշոր որդերը երեւան էին եկել իրենց հանգստութիւնը խանգարողի վրա միահամուռ յարձակում գործելու համար:

Մեծածանկներ կենդանացել էր. նա պատերազմ, կռիւ էր յայտարարում ըմբոստ օտարակաշին, որ օրէնք դարձած աւանդութիւնները ոտքի տակ էր տալիս:

Քաղաքի հայ տները տակն ու վրա էին եղել. իսկ Մաղիկեանը հանգիստ իր բնակարանում նստած, թէ էր իւր մուտ եւ կարգում:

Նրա մտքովն անգամ չէր անցնում որ քաղաքի ամրոզը հայութիւնը իր մով է գրազված, իրեն է դատարկուում. թէ էլ շատ դուրին կերպով կուլ

ծուներուն, թէ եւ ասոնք. որոշ պատճառներով, յայտարարած են որ այդ ընտրութիւնները քաղաքական նշանակութիւն չունին:

Բարիպեան թերթի մը ըսելովը կայսեր փոխանորդը, տիքթատուրային ջնջումովը հպարտ, ուրիշ հետեւանքի կպահսէ եղբոր, բայց յուսախաբուեր է:

Անցեալ օրերը Ժօրէս ֆրանսական երեսփոխանական ժողովի մէջ յայտարարած էր որ Թրանսան պիտի հրաժարի Ալլաա—Լօրէնը եւ գրաւելու մտքէն. այդ օրը Բարիպեանը Ալլաապիտները շատ յուզուեր էին. հակառակ ցոյցեր ըրեր են Ժօրէսին դէմ: Այնպէս որ Թրանսանի մէջ այլ գեռ եւս. Ալլաաը յաւիտենապէս կորսնցնելու մտքին հետ դեռ հաշտ չեն:

ՌՈՒՍ-ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

«Էնֆօրմասիօն» թերթը գիւտնադիտական շրջանակներէ կիմանայ որ Պուլկարիոյ թագաւորութիւնը շրտարակուելու լուրը անհիմն է, բայց այդ երկու պետութիւններուն դաշնակցիւր ճիշդ է:

Այդ դաշնագրութեան բնագիրը կազմուած է ռուս պատերազ-

մական նախարարին բնակարանին մէջ և ստորագրուած ի Բեթերհոֆ, պուլկար պատուիրակներուն հանդիսարար ճաշ, տալէն վերջը:

Այդ դաշնագրութիւնը պաշտօնապէս պիտի յայտարարուի ապտարար կայսեր արձանը Սօֆիայի մէջ բացուելէն վերջը. արձանի բացման հանդէսին Ռուսաց կայսեր կողմէն ներկայ պիտի ըլլայ Վլատիմիր դուքսը:

Դաշնագրութեան պարունակութիւնը մտաւորապէս հետեւեալ է:

«Ռուսիա և Պուլկարիա պատերազմական գաշնագիր մը կը կնքեն, որուն համաձայն Ռուսիա կը պարտաւորուի Պուլկարիոյ ամբողջութիւնը ապահովել, և թէ ցամաքէն, թէ ծովէն Պուլկարիոյ օգնել, եթէ վերջինիս վրայ յարձակի ունէ պուլկարեան պետութիւն մը. կամ թէ արգելք հանդիսանայ Պուլկարիոյ յառաջագիծելուն: Իսկ Պուլկարիա ասոր փոխարէն կը պարտաւորուի արեւելքի մէջ խառնակութիւններ պատահած միջոցին, իր ամբողջ պաշտօնապետական ուժերը դնել Ռուսիոյ տրամադրութեան տակ, և թէ խաղաղ, թէ պատերազմի ժամանակ ռուս պատերազմական նաւատորմիցին համար բանալ Պուլկարի և Վառնայի նայահանգիստները, և յետոյ թոյլ տալ Ռուսիոյ Վառնան կամ Պուլկարը ամուսի կայարան ընտրել ռուսական նաւատորմիցին համար»:

Ինչ ուզու՞մ է թող անի տեղեք, եւ նրան չեմ անպատեւել, այլ ասել եմ որ իր սղային գօպի: Խնդրեմ, թողէք ինձ. որովհետեւ ես հիւր եմ գնալու:

— Ո՞ւր, երեկոյնից տունը... — Չէ, Կարմիրովէնց տունը, Խոստացել եմ:

— Օհօ, պարոն Մաղիկեան, ծանօթութիւններդ շրջանը լայնացնում ես: Է՛հ հասկանում եմ, այնտեղ լաւ: սիրուն, հարուստ օրորդներ կան... բայց լաւ մարդիկ չեն, հակադրեմ քեզ: Նրանց հետ քարեկամութիւն անող լսեր չի տեսնի: Այլ կները շատ անգամ են, սուս չանդողներ. ճանաչում ես նրանց մ ծ փեսին, որ միշտ հարբած է լինում. կնոջ պատճառով է: Խնդրեք զուրիք հաւաքել. էլ մեր տունը չես գալիս:

— Խնդրեմ սէրտէք, միւս անգամ ինձ հետ ուրիշ ընտանիքներով մասին այդպէս մի խօսեցէք. ես խելք ունեմ, և կարող եմ մարդկանց ճանաչել լաւը վատից որոշել:

— Լաւ, լաւ, հէր օրհնած. ինչքոս ասքանում. քո լաւութիւնն եմ ուզում. եթէ Կարմիրովէնց անց շուտ դուրս գաք, մեզ մօտ եկէք. կրկին կը խօսենք Կարապետ աղային մասին:

— Լաւ, եթէ ժամանակ եղաւ, կը գամ. ուրեմն հիմա գնանք:

— Ինչ էք յուզվում, սէրտէք, թող գրեն. մենք կռիւ չենք արել որ հաշտվենք. կուզեն թող Կարմիրովէսին գրեն. իմ փոյթս չէ:

— Բայց այդպէս չի լինի եղբայր Կարապետ աղան այս կողմերի ամենայնողոված մարդկանցից մէկն է. նրա խօսքը գետին չի ընկնի. Կարմիր է զիւրութեամբ գործը վերջացնել. քանի որ կռիւ չէք արել, աւելի դուրին է, եկ միասին գնանք նրանց տունը եւ ամեն բան կը վերջանայ:

— Խնդրեք գրելու ես ինչ գործ ունեմ: Ուզում է թող ինքը գայ ինձ մօտ, եթէ տեսիլք ունի, կը լսեմ:

— Բայց նա ինչպէս գայ, պարոն Մաղիկեան. արի քարը փէշիցդ վեր

էր գնում, կորորդին չէր կանգնում: Մէկէլ տեսնես, դուրը թիկացրին. եւ ո՞վ է հարցի պատասխանը եղաւ. ես եմ-ու ներս մտաւ տէրտէրը, լուրջ, աւելի տխուր դէմքով:

— Բարի երեկոյ, պարոն Մաղիկեան, ինչ էք անում. կրկին կարողում էք. հերթ է կարգաք. հերթ մի քիչ աշխարհով զբաղվեցէք, տեսէք ինչ է կատարվում ձեր շուրջը:

— Նստեցէք, սէր հայր թէ խմենք. ինչ պէտք է կատարվի իմ շուրջս:

— Օհ շատ բան, հէր օրհնած, ձեր երեկվայ Կարապետ աղայի հետ ունեցած զէպքը քաղաքը տակն ու վրա է արել: Ինչ դէմ դաւադրութիւններ է կազմվում. թեմական տեսչին աւանջորդին բողոք են ուզում գրել, շատ ստորագրութիւններով. եկան ինձ մօտ. համոզեցի որ չլուստան. հաշտութիւն կայացնենք:

— Ինչ էք յուզվում, սէրտէք, թող գրեն. մենք կռիւ չենք արել որ հաշտվենք. կուզեն թող Կարմիրովէսին գրեն. իմ փոյթս չէ:

— Բայց այդպէս չի լինի եղբայր Կարապետ աղան այս կողմերի ամենայնողոված մարդկանցից մէկն է. նրա խօսքը գետին չի ընկնի. Կարմիր է զիւրութեամբ գործը վերջացնել. քանի որ կռիւ չէք արել, աւելի դուրին է, եկ միասին գնանք նրանց տունը եւ ամեն բան կը վերջանայ:

— Խնդրեք գրելու ես ինչ գործ ունեմ: Ուզում է թող ինքը գայ ինձ մօտ, եթէ տեսիլք ունի, կը լսեմ:

— Բայց նա ինչպէս գայ, պարոն Մաղիկեան. արի քարը փէշիցդ վեր

(Շարունակելի)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թաւրիզ, 25 մայիս 1902

Կնարեմ հանգեցէր ներկայ յօղու- անիս մի էջ շնորհելու «Շարժում» ի յատկիկայ համարներէր մէկուն :

Ով որ քիչ ու շատ բարեխիղճ է եւ զուրկ կուտակցական մտի կիրքե- րից, չի կարող անանց վրդովելու կարգալ «Շարժում» ի վերջին համար- ներում զետեղած Ե. Կուզեան ծած- կանուը կրող յօղուածները :

Կարգալով Կուզեանի նամակները եւ մանաւորապէս 413րդ համարում եղածը, մարդ դժուարանում է հաս- կանալ թէ ինչի՞ համար են այդ բո- լորը, ինչ է ուզում ապացուցանել զրանցով յօղուածագիրը :

Անհամեստ ոճով գրած այն բա- րը տղերքը, որոնցով նա ուզում է յայտ առնել, որ Եղիշէ վարդապետը ան ձեռնաս է կեղրոնական դպրոց հիմ- նելու, որ նա ցած միջոցներով է նը- ուկներ հաւաքում, որ միայն խօսքի մարդ է եւ ոչ գործի եւն եւն ո՞րչափ արժողութիւն ունին այն մարդկանց համար, որոնք քիչ ու շատ ճանա- չում են վարդապետին :

Եղիշէ վարդապետը անյայտ անձ- նաորութիւն չէ. եւ նա դեռ կով- կաս եղած ժամանակ կենդանի գոր- ծով եւ ամենազինու միջոցներով ձեռք բերած նուէրներով, ապացուցել է, որ ինքը ձեռնհաս է այնպիսի մեծ գործ կատարելու, որ գրեթէ մի կեղ- րոնական դպրոց հիմնելու չափ հոգ- անք ունէր : Դարսի պատկառելի շէն- քերը վկայ են այս խօսքերին : Մի գրքով, որ մեր ներկայ հոգեւորական- ներից չափ քչեր կարող են անել :

Իայց ինձ թուում է, որ Եղիշէ վար- դապետի անձնաւորութիւնը, խօսքե- լու պատճառը այլ է. անձնական հա- յիւներից զատ ուշադիր ընթերցո- զի աչքին կարծիր թիւի պէս մէջ է ընկնում մի միտում, մի յետին միտք որ պարզ կերպով արտայայտած էր իւր կերպով նամակի մէջ եւ որը յօ- ղուածագրի կարծիքով առաջնորդի անկանոն թերութիւնն է. բայց ի- ռօք ամենամեծ ստաւելութիւնը կա- թիկ է համարել, այլապէս ինչպէս պիտի բացատրենք այն հանգամանքը, որ ովսանաներով ընտրւած ստալ- նորը այսօր այսչափ վատարմունւմ է : Բայց ո՞րն է առաջնորդի ամե- նամեծ թերութիւնը— եւս կուտակցական իւր նախորդի պէս, նա ստանձին հովանաւորութիւն ցոյց չէ տալիս այս կամ այն կարգի մարդկանց եւ ոմանց էլ աչքախող անում : Նա թաղեր ու թաղերի հետ կապւած թաղական հա- շիւներ քնու չի ուզում ճանաչել, ո- ղոնցով այնքան երկպառակած է Թաւրիզի փոքրամիտ հայութիւնը. նա համարակուում է ասել թէ Թաւ- րիզում ազաներ չկան եւ սմենքի հետ էլ հաշտ է ուզում լինել. մի ուղղու- թիւն, որ իսկապէս պատիւ կարող է բերել ամեն մի կառավարչի, լինի հոգեւորական թէ աշխարհական :

Ահա թէ ինչո՞ւ համար Պ. Կուզե- անը Եղիշէ վարդապետին անգոյն եւ սեփական համոզումներէր զուրկ մարդ է համարում :

Բայց ներկայ յօղուածիս գլխաւոր նպատակը չէ ցոյց տալ Պ. Կուզեա- նի անհեթեթութիւնները, որոնք յե- ղաշրջում են ճշմարտութիւնը. ժա- մանակին գործը ամեն ինչ ցոյց կը- տայ : Այս տեղ ինձ համար կարեւոր

է ներկայանում մի այլ հանգամանք, որ եւ անթիվ եղաւ ներկայ յօղուած- ծիս հրատարակ գալուն : Պ. Կուզեանը խօսում է ժողովրդի բերնից եւ իւր թիւր կարծիքներին համամիտ է հա- մարում նաեւ Թաւրիզի խեղճ կրակ ժողովրդին. մանաւանդ որ այդ ժո- ղովրդի կողմից իստողը՝ Եթէ չեմ ար խալվում, տեղացի էլ չէ արդ իրա- ւունք չունի՝ թաւրիզեցիին ատելու օտարականներին, որոնք զէնք ընտ- րելով իրենց համար զրկել, խօսում են իւր ժողովրդի ներկայացուցիչ եւ վիրաւորում նրա ամենատեղը զգա- ցումները, օգուտ քաղելով այն հան- գամանքից, որ ժողովուրդը խեղճ է, սպէս է. Նա նա չի կարող լրացրի միջոցով իւր բողոքը յայտնել. բայց այս դեռ իրաւունք չէ տալիս ինտե- լիգէնտ մարդուն ժողովրդի հետ կա- տակ անելու : Ժողովուրդը, ասում է Պ. Կուզեանը, ժողովների ժամա- նակ լուռ ու մուռ նստում է եւ չի խօսում. եւ երբ նրանից լուռ թեան պատճառը հարցնում էք, նա ձեռք պա տասխանում է թէ անաշխարհի որ ասածն է կատարել, որ այս կատար- ուի եւ թէ նա առաջնորդի վրայ ոչ մի հուսաք չունի : Ինչ է հասկա- նում Պ. յօղուածագիրը տեղացի ժո- ղովուրդը ասելով. իրեն նման մաս- ձող մի քանի մարդիկ, թէ Թաւրիզի բնիկ արհեստագործ ու վաճառական դասը :

Ո՞ր ժողովի ժամանակ տեղացի ժո- ղովուրդը, սակաւ բացասութեամբ, խօսել է, որ առաջնորդի գումարած ժողովներում խօսել. կամ դեռ ինչ տեսաւ Թաւրիզի ժողովուրդը իւր ա- ռաջնորդից, որ այդպէս շուտով իր հաստաքը կորցրեց : Գէպի նա, ինչ էր սպասում մի քանի ամսւայ մէջ ժո- ղովուրդը, որ գլուխ չեկաւ : Ես որ- պէս տեղացի, բողոքում եմ Պ. Կուզե- անի ապօրինի վարման դէմ եւ պըն- դում եմ, որ Թաւրիզի ժողովուրդը երբէք այդ կարծիքի չէ. գոնէ նա այնչափ խոնհոմութիւն ունի որ գի- տէ համարել «հալա նոր է եկել», ա սելով եւ ոգեւորւած ու ուրախա- ցած իր առաջնորդի ձեռնարկութեամբ կու գիտնեն իր պատասխանում է :

«Չէք էք մարդու սիրտը կտրում, թողէք տեսնենք ինչնա անում, մեզ հօ մի վնաս չի տալիս» :

Այս՝ Ատրպատականը, իտարած չէ իր ընտրութեան մէջ. միայն հար- կար է քիչ համբերել : Գործը վերջը կը պատիւի. հասարակաց մտքեր պըղ- տուելու կարիք չըկայ :

Տիղալի

Ռուստուֆ 14 յո նիս 1902

Քննադատութիւնը՝ ազգերու աստի- ճանս կան զարգացումին մէջ մեծ գեր կատարած է. ան՝ ըլլալով ճշմարտա- զացութեան մեծ ֆակտօրը, ճաղկած է միջավայրերու ծնունդ եղող սգեղ բարքերն ու սովորութիւնները, ո- ղոնց հետզհետէ անհետացումը նպաս տած է քաղաքակրթութեան բարելա- տումին : Այն, որոնք հասարակական երեւոյթները, որոնք այսօր բարե- վիթխումով զննակի մէջ կը քանտնուք կը պարտինք մասամբ ճշմարիտ քննա- դատութեան օգիտին : Քննադատու- թեան մասին բաւական համարելով այս հակիրճ տեսութիւնը կանցնիմ իմ բուն նպատակին :

Ըսեալի է տեսնել որ տակուին մեզնէ շատերը չեն կրցած լմբոնել

ճշմարիտ քննադատութեան է ու- թիւնը. զուրկ մնալով հանդերձ անոր ճշմարիտ գիտակցութե- նէն, ասպարէզ կը նետւին այնպիսի գրութիւններով— քննադա- տութեան կեղեւին ներքեւ— որոնք ակնյայտնի կը լուրեն կողմնակալու- թիւն, հակասակութիւն եւ ոչ ազատ մտքի անկեղծ արտայայտութիւն :

Այս կարգէն էր նաեւ այն քննա- դատութիւնը (՞) որ երեսնան եկաւ «ՇԱՐՇՈՒՄ» ի 423 թիւին մէջ. տեղս ի նպատակ արքայութեանի եւ Մանկա- պարտէզի կազմակերպութեան ցերեկոյ- թի մը ասեմի :

Իմ կարծիքով քննադատ անհատը իր մտքի հատարակութիւնը եր- րէք պէտք է կ'ըստնէր դատելու ե- դարական մէջ. միշտ հետու պէտք է մնայ կողմնակալ հայտացմանի, կա- կանդուած մասնումներէ եւ լոկ իրեն ստաջնորդ ընտրելու : Է անաշուու- թիւնը եւ ուղղադատութիւնը. ցաւա- լի է նկատել որ այս լուրի բացա- կայութիւնը ակնհայտ է մեր քննա- դատ (՞) Պ. Սուրէնի թով, Փաստենք մեր ըսածը :

Պ. Սուրէն որ նախապէս կը զգու- շանայ «կողմնակալութեան թուեալից գիրկը» ինչպէ, ինչո՞ւ համար արգ- եօք իր առաջին քայլին մէջ կողմնա- կայութեան օգին երեսնան կը հանէ ո- չինչ ըսելով Երգ. խումբի մասին՝ որ իր աներդաշնակ ու ստղծկացուցիչ իրքերով այնքան ծանր տպաւորու- թիւն ըրաւ ժողովրդի վրայ. նոյն ի- կ հանդէսը աւարտելուն պէս ա- ռաջարկութիւն եղած է Կարգադիր Մասնախումբի կայեւոր անդամ երկն մէկուն որ երկրորդ անգամ երբ հան դէս մը կազմակերպելու վիճակի մէջ գտնուին. Երգ. խումբի մասնակցու- թիւնը չի խնդրեն. իբրեւ լուրջ ան- կողմնակալ քննադատ (՞) մը ներկա- ւոր չէ՞ր ժողովրդի այս արմատաբու- թիւնները շօշափէր, երբ ուրիշ տեղ անոր ապաւորութիւններու վրայ յեն- լով կը խօսի : Երկրակայութիւնը ըն- թերցողին կը թողում :

Պ. Սուրէն ամենէն սուրի կը ծան- րանայ ժլատ Ապետին վրայ որը՝ բոլորովին անհամապատասխան կը գտնէ մեր ազգային ներկայ պահանջ- ներունս եւ ցաւելով կը յայտնէ «մայրենի բնով անկուճար» :

Օ՞ր որ աստիճան անհասկացողու- թիւն անշուտ ողջմիտ բնիկըցու- զը խորապէս ընտրած է որ «Ժլատ Ապետ» ի նման առամները՝ մայրենի բնով ոչ թէ անկուճար կը նպաստեն, այլ ընդհակառակը— սուրի զարկ կուտան անոր բարձրացումին : Այ- սուհետեւ մեր սզգային ներկայ պա- հանջներուն համապատասխանող աը- ումներ ներկայացուելու է. «հա այս է ներքնապէս Պ. Սուրէնին փափա- քը եւ իր յայտնած այս մտքերը բո- լորովին զուրկ են ստղծու լայն դա- տողութիւններէ : մի՞թէ մայրենի բնով զարգացումը ուսմանու արելով զայն փրկած կըլլաք մահացումէն. որպէսզի ժողովրդի բնական ճաշակը զարգանայ հարկաւոր է երբեմն եւ- րոպական լուրջ ու օգտակար տոմ- ներ ներկայացնել, որ նք միւսնոյն ատեն բարոյական մեծ ազդեցութիւն կը ներգործեն ունկնդիր հասարակու- թեան վրայ. անցնելը մի ս կէտե- րուն :

Մանկապարտէզի մանուկներուն համար որոնք իրենց սիրուն խաղե- րով ու պարերով ժողովուրդի ան դատում ծափերուն արժանացան, երբէք յիշատակութիւն չըլլար պար-

նի կողմէն. որքը արտասանող Օրի- որդը, որ իր մտքուր ու զգայուն արտասանութիւնով ուժգին ծափեր խլեց ժողովրդէն ու յետոյ չուչացաւ իր անկեղծ զգացումին գործնական ապացոյցը տալ. հանդիսակոններուն վաճառելով ծաղիկփունջեր ի նպաստ որբերու, մի՞թէ հրատարակելու գո- վեստի արժանի չէր :

Պ. Սուրէն իբրեւ բւժակոն քննա- դատ (՞) ինչո՞ւ էր շեշտած «Շաշու- տան» ի գերը կատարող Օրիորդի բն- մական ընդո նակութիւնը՝ որ հան- դիսակոններու կողմէ կրկնակի կէց- ցէներով փոխանակուեցաւ եւն. եւն :

Երկու խօսք եւս Պ. Սուրէնին ե կը վերջացնեն :

Երկրորդ անգամ երբ որ է էրեւ- ւոյթ մը քննադատելու հարկին մէջ կը գտնուիք. ամեն բանէ առաջ գոյ- շացէք զկող ակալութեան թուեալից գիրկը» ինչպէ : այսքան :

Ս.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԻԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

... Ումարագիր

Հոգաբարձութեանս մայիս 29 թ ա- կանակիւր ազյի մէջ՝ զոր բարեհաճած էք հրատարակել ձեր պատ. թերթի յունիս 5 թուոյն մէջ՝ մի քանի տը- պագրական արտեր սպրգած ըլլա- լուն, ներկայիս կազմուեցաւ որ ձեր յատմիկայ թուոյն մէջ հաճիք ուղ- զել :

Ա. Տիւր Մէրճիմէկիանի վճարածը 10 լէվ է եւ ոչ 12 :

Բ. Նուիրատուութեանց ընդհանուր գումարը 230 լվ է եւ ոչ 280 :

Ի զիմաց Դիանի հոգաբարձութեան Ազգ. կրկ. վարժարանաց Ստեյնուպետ Պ. Թեղալիսեան

15 յունիս 1902 Ձիւրկ

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՓ

Դատւէ՞մ... Կ. Կ. ին. ձեր նա- մակը ուղարկեցիք իր հասցէ ին. — Գիրկույէ. — Հրանդ— Ժիրայ, իրն եւ Զ. Ա. ին :

«Իրաւ ու ճիշտի գերատեսնով այդ- չափ զբաղվել չարմէր : Ինչ որ պէտք էր արդէն բուեցաւ այդ պարտնին եւ հրապարակով յայ- տարարուեցաւ որ Զ. Ա. եւ Հրանդ Ժիրայը տարբեր անձեր են : Այն- պէս որ ձեր հերքում— պատաս- խանները տպագրելու այլ կ'ս կա- րիքը չը մնայ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պօլսոյ հայ թերթերու մէջ աղ- գային լուրերու բաժին վեր- ցուեր է. կնչպէս կ'երեւի Սուրիտա- նի հրամանով ազգային լուրերու փոխարէն «այսօրիսարարանի» լուրեր կը տպագրուի :

— Քանի մը օր առաջ Պէրլինի մէջ ընկերութեան Պէրլինի հայոց խնդրի մասին դատաւո- սութիւն մը ըրեր է :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Փիրմիլեանը արդէն օժուեր է Տէտէ Աղաճի քովը գտնուած յունական վանքի մը մէջ :

— Եգիպտոսի խտիճը Պոլիս եկեր է անձամբ Թասոսի խնդիր կարգադրելու Սուլթանի հետ :

Նաէն ուղղակի ելլալը գացեր է :

— Սամսոն և Սինայ երկրաշարժի ցնցումներ տեղի ունեցեր են :

— Պժմանը վերջին առաջնորդուող կրկին մատնանիշ կընէ թրքական արեւելքի, մանաւանդ Հայաստանի անտանելի կացութիւնը :

Պ Ո Ւ Լ Կ Ա Ր Ի Ա

Փոխառութիւնը՝ այդ մասին ընտրուած յանձնախմբին կողմէն ընդունուեր է միաձայնութեամբ :

— Վառնայի մանածի գործարանին գործադուր վերջացաւ : Գործարանի վարչութիւնը բացի իր նոր պայմանները ետ քաշելէ, հին պայմաններէն ալ քանի մը զիջումներ ըրաւ :

— Սօֆիայի վեջ. Բոչիթաթերթի խմբագրութիւնը դատական վարչութեան ստացեր է մեզագրական թուղթը, որով խմբագրութիւնը կը մեկադրուի Սուլթանը անպատուելուն մէջ :

— Արեւմտեան Պուլկարի մէջ ալ հետաքրքիր դատ մը տեղի պիտի ունենայ և Սուլթան Համիտը պաշտօնապէս պիտի քաշքշուի :

— Պուլկարիան թագաւորութիւն հրատարակելու խնդրով կըրաղի գրեթէ ամբողջ Լեռնական մամուլը, մաս մը կըրկարծէ որ միայն Ռուսիոյ հաճութիւնը չը բուեր այդ խնդիրը գրական կերպով կաշգագրելու համար :

Թ Ո Ւ Ս Ի Ա

«Տէլլի թէլէկրաֆ» կը հաղորդէ որ Բաղդադի մէջ սկսուեր է տեսնուիլ նորակոչ զինուորներէն կաշառք ընդունող երեսունի շափ սպաններուն դասը :

120 վկաներ կանչուած են . դատավարութիւնը մօտ երկու շաբաթ պիտի տեսէ :

— Գնդապետ Կրիմի կինը գացած է Բեթերպուրկ ամուսնուն համար Յարէն ներուսն խնդրելու :

— Կրիմ Յարին աղերսագիր պիտի տայ 12 տարուան տաժանակիր աշխատութեան պատիմը մահուան պատժի փոխելու համար :

ԳՆՐՄԱՆԻՍ

Եւրոպական թերթերը կը հաղորդեն որ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսրներուն յարաբերութիւններ աղէկ չեն : Սաքսոնիոյ թագաւոր Ալպրտի յուզարկաւորութեան հանդէսին, որուն ներկայ էին երկու կայսրերը ցրտութիւն մը նշարուեր է երկու վեհապետներուն միջեւ : Իրարու հետ գրեթէ խօսած չեն : Յետոյ Աւստրիոյ կայսրը մերժեր է նիւրէնպէտի գերմանական Մուլդուսի հարիւրամեակի հանդէսին ներկայ գտնուիլ :

Ա Ն Գ Լ Ի Ա

Թագաւորի կացութիւնը վտանգաւորութենէ զերծ հաշակած են բժիշկները : Կաղուրուած կանոնաւոր կերպով կը կատարուի :

— Տեղ տեղ ամբողջ ցոյցեր ըրեր է թագաւորութիւնը տեղի շունենալուն համար :

Եւրոպական վեհապետները անընդհատ տեղեկութիւններ կը հարցնեն թագաւորի կացութեան մասին :

Թագաւորութիւնը յետաձգուած է անորոշ ժամանակով :

Թ Ր Ա Ն Ս Վ Ա Ա Լ

Լօրտ Միլնէր կառաջարկէ Քաբի սահմանադրութիւնը շնչել, որովհետեւ գաղթ. մէկ մասը գտնուէ Պէրսիոյ խոստացված Աֆրիկայի մէջ սահմանադրական դաշնակցութիւն մը ստեղծելուն և ճիգեր կը թափէ հանքերու օրէնքները փոփոխութեան ենթարկելի : Այդ կուսակցութիւնն է որ կուղէ սահմանադրութեան ջընջումը :

Անգլիական ազատական թերթ մը կը բողոքէ Միլնէրի վարձուքին զէմէ Իսկ Քիշնէր հաշտութեան կը հրաւիրէ, իրեն տրուած հացկերոյթի մը միջոցին Քիշնէր իր ձառին մէջ յայտարարած է որ իր, նախքան Թրանսկապէն հեռանալը, վերջի խորհուրդը պիտի ըլլայ հակառակ կուսակցութիւններու մէջ հաշտութիւն կայացնել :

— Անգլիական թերթի մը ըսածով Թրանսկապէի երկու պատգամաւորներ Ձէմպրէնին և Պրօտրիկի հրաւերով Լօնտրա գացած են Եւրոպա գտնուող ներկայացուցիչներու և Քրիկէրի Թրանսկապէի վերագառնալու խնդիրը կարգադրելու համար :

Չ Ի Ն Ա Ս Ս Ա Ն

Ռուսիա սկսած է Մանչուրիան պարպել : Վերջին օրերս ռուս զօրքերը և պօքսէրները քանի

մը անգամ ընդհարումներ ունեցեր են Մանչուրիոյ մէջ :

Ն Ր Ր Ն Ա Կ Դ Ա Շ Ն Ա Յ Ո Ւ Թ Ի Ն Ը

Լտալիոյ, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ նորոգ դաշնագրութիւնը ստորագրուած է Պէրլինի մէջ :

Տ Ա Ն Ի Մ Ա Ր Գ Ա

Քօրէնհակի յայտնի գինեվաճառ հարուստ թայլման ամբողջ իր հարստութիւնը 300,000 քրօն կտակած է մանկական ապաստանարան մը շինելու համար : Գլխաւորաբար ընկեցիկ մանուկներու համար պիտի ըլլայ այդ հաստատութիւնը :

Մանուկները այդ հաստատութեան մէջ պիտի մնան մինչև որ աշխատելու ընդունակ դառնան :

Յ Ո Ւ Ն Ա Ս Ս Ա Ն

Աթինայի ոստիկանութեան բանտերուն մէջ կը գտնուին 30 շափ Մակեդոնացիներ : Բանտարկեալները խստութեամբ կը պահուին : Ոստիկանութիւնը շատ մը հրացաններ գրաւեր է, որոնք Մակեդոնիա զրկուելու համար պատրաստուած են :

Ա Ն Ո Ւ Շ Ա Ս Ա Ն

Հ Ա Յ Ի Հ Ա Ս Ա Ր

Ա Դ Ջ Կ Ա Ն Մ Ը Յ Ի Շ Ա Ս Ա Կ Ա Ր Ա Ն Ը

Վէպ մը իրական կեանքէ Մամուլ տակ

Այս վէպը որ կը պարունակէ իր մէջ տեղական կեանքէ զանազան պատկերներ : Հրատարակութեան յանձնուած է հեղինակին կողմէն և սիրով պիտի ընդունուին բաժանորդներ հրատարակութեան զիւրութիւն ընծայուելու համար :

Բաժանորդինն է 1 ֆրանք . բոթի ծախքը հրատարակչին վրայ :

Տպագրութիւնը աւարտուելու գրքերը կը յանձնուին բաժանորդներուն : Գոյանալիք հատմանը ամբողջովին կը նուիրուի «Հայկական Կարմիր Խաչ» ընկերութեան :

Բաժանորդագրութեան համար գրի մել հետեւեալ հասցէին :

Մուրատ Երանոսյան (Պուլկարի) Վ.Ա.Ն.Ա.

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

«ԲԱՐԿԷՆ ՍԻՆԻՆ» ընթերցարանի մէջ կը ծախուի Ատոմ Եարճանեանի «Իրեցազնօրէն» ի նպատակ Հայ Ուսանողական Միութեան :

Գինն է 1 լէֆ արծաթ :

Կը ծախուի նաև «Ղարիպի Ազատութեան Ծանապարհին» :

Գինն է 90 սանթիմ վառնա

Յրատարակչի նշանաւոր վեպագրութիւններէն ՌԵՆԷ ՏԵ ԲՕՆ-ժէի հեղինակութիւնը կըրոյ ԱՆՉՆԱՍՊԱՆ ՄԵՆՔԱՆԸ անունի խիստ հետաքրքրաշարժ և բարձրակարգ վէպիկն

ԹԱՏՐՈՆ „ՊՈՐԻՍ“

Հաճի Բանաֆօ Ա մ ա ռ ն ա յ ի ն շ Ր Չ ա ն Վ Է Ս Է Լ Օ Ն Հայ դերասանական խմբին Վաղը հինգշաբթի սիշեր ժամը 9իև պիտի ներկայացուի :

ԿԵՍԱՐ ՊՈՐՃԻԱ

Թատերախաղ 4 արարուած ԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԵՐԲ Պ.Գ. Յակոբեանի և Օր. Բօզաչիի կողմէն

Պ Ա Լ Է Դ

Օրիորդ Բարսաֆօյի կողմէն

խիստ ծիծաղաշարժ զաւելտ մը

Ա Ջ Դ

Մանուկ Տէր Մանուկեան 55-60 տարեկան սպիտակահեր վաճիկ կանական Օղվանց գիւղացի, տարիէ մը վեր է Սուլիմայէն մեկնած է Ռուսա նիոյ կրայիօլայ և Քուրտայ-տի-Արճէլ քաղաքներ և անկից ի վեր այսօր կը գտնուի Կարմիր Մուլիմա պրն. Մանուկ Յակոբեանին :

Отговорникъ

Мурадъ-Ераносянъ

Печ. Взаимность — Варна